

กระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษกับทฤษฎีพื้นความรู้เดิม

ถิรวัดน์ ดันทนนิส*

บทคัดย่อ

ทฤษฎีพื้นความรู้เดิมนั้น นับว่ามีบทบาทสำคัญในกระบวนการอ่าน เพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่าน สร้างความหมายโดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิมของผู้อ่าน บทอ่าน และบริบทที่เกี่ยวข้อง พื้นความรู้เดิมของผู้อ่านรวมความตั้งแต่ความคิด ความรู้สึก เจตคติ ความเชื่อ และประสบการณ์ทั้งหมดในอดีตที่มีอยู่ ซึ่งผู้อ่านนำมา ใช้ในการสร้างความหมายให้แก่เนื้อเรื่องที่อ่านนั่นเอง

English Reading Comprehension and Schema Theory

Thirawat Tanthanis

Abstract

Schema theory is widely accepted as playing an important role in English reading comprehension. Reading is a process in which the reader constructs meaning through the dynamic interaction of the reader's prior knowledge, the text, and the context of the situation. Schemata includes the reader's concepts, feelings, attitudes, beliefs, and everything from past experiences that are used in making sense of reading.

* อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง

การอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นการสร้างความหมายจากภาษาเขียนโดยมีการเชื่อมโยงเนื้อเรื่องที่อ่าน กับพื้นความรู้เดิมของผู้อ่าน ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิมกับความรู้จากภาษาเขียน ความหมายที่ผู้อ่านสร้างขึ้นอาจคล้ายคลึงกับความหมายในความคิดของผู้เขียน ผู้อ่านแต่ละคนย่อมสร้างความหมายแตกต่างกัน และในการอ่านนอกจากจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่านแล้วยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นนอกเหนือบทอ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในบทอ่านนั้นๆ อีกด้วย

การทำความเข้าใจในการอ่านนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งองค์ประกอบของการอ่านเพื่อความเข้าใจ สรุปได้เป็น ๓ องค์ประกอบใหญ่ๆ ได้แก่ ผู้อ่าน ซึ่งหมายถึงพื้นความรู้เดิมของผู้อ่าน รวมถึงความสามารถของผู้อ่านในการใช้กลวิธีในการอ่าน องค์ประกอบที่สองคือ เนื้อเรื่องที่อ่าน ซึ่งหมายถึงความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน เช่น คำศัพท์ ข้อเท็จจริงต่างๆ รวมถึงความเข้าใจสิ่งที่ยื่นนอกเหนือเนื้อเรื่องที่อ่าน เช่น ความหมายแฝง จุดมุ่งหมายหรืออารมณ์ของผู้เขียนที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง องค์ประกอบสุดท้ายคือ บริบทของการอ่าน เช่น ลักษณะของบทอ่าน รวมถึงสถานการณ์การอ่าน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัยของผู้อ่าน นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวจะมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านแล้วยังพบว่ามียังองค์ประกอบบางประการในตัวผู้อ่านและจากบทอ่านที่อาจขัดขวางความเข้าใจในการอ่านได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นทักษะที่มีความซับซ้อนจึงสามารถจำแนกระดับของความเข้าใจในการอ่านเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับข้อเท็จจริง คือความเข้าใจข้อมูลที่ระบุชัดเจนในเนื้อเรื่อง ระดับตีความ คือ ความเข้าใจข้อมูลที่มีได้ระบุชัดเจนในเนื้อเรื่อง ผู้อ่านต้องตีความเอง และระดับประเมินค่า คือ การตัดสินใจข้อมูลที่ได้จากเนื้อเรื่อง โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน

นอกจากนี้การประเมินความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเป็นสิ่งที่สำคัญควบคู่กับการอ่าน ซึ่งเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านแบ่งได้เป็น ๒

ลักษณะ ได้แก่ เกณฑ์ที่กำหนดตามส่วนประกอบของภาษาแบบแยกย่อย ได้แก่ ความรู้ในด้านคำศัพท์ ความรู้ในด้านไวยากรณ์ และเกณฑ์ที่กำหนดตามความสามารถรวม ได้แก่ ความสามารถในการเรียบเรียงความ ความสามารถในการอ่านข้อมูลที่เป็นรายละเอียด ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ความสามารถในการวิเคราะห์ประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความ และสุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา สรุปได้ว่าการประเมินความสามารถในการอ่านจะต้องพิจารณาความสามารถของผู้อ่านในการใช้ความรู้ทางภาษา พื้นความรู้เดิม และความสามารถในการสรุปตีความหมายในการทำความเข้าใจกับบทอ่านให้ตรงตามที่คุณเขียนต้องการ โดยสามารถทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่านได้ตั้งแต่ ระดับคำ ประโยค และการตีความหมายหรือการสรุปเรื่องโดยรวม

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้ทางภาษา กล่าวคือ ผู้เขียนจะถ่ายทอดความคิดของตนโดยใช้ตัวอักษร และผู้อ่านพยายามทำความเข้าใจความคิดของผู้เขียนจากตัวอักษรนั้น จึงทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความคิดขึ้น ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านดี จะตีความหมายให้สอดคล้องกับความคิดที่คุณเขียนต้องการสื่อ รู้จักใช้กลวิธีในการอ่านเลือกใช้ตัวชี้แนะ (clue) ที่เหมาะสม รวมถึงการใช้พื้นความรู้เดิมและความรู้ทางภาษาที่สัมพันธ์กันในการทำทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน นอกจากนี้ความเข้าใจในการอ่านยังขึ้นอยู่กับความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก และจุดประสงค์ของผู้อ่านด้วย แต่ผู้ที่ประสบปัญหาในการอ่านจะไม่สามารถตีความหมายเรื่องที่อ่านให้ตรงกับความคิดของคุณเขียนเนื่องมาจากพื้นความรู้เดิม วัฒนธรรมของผู้เขียนและผู้อ่านแตกต่างกัน การอ่านเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ในขณะที่อ่านผู้อ่านจะเริ่มต้นด้วยการรับรู้ข้อความตามตัวอักษร ตีความหมาย ตั้งสมมติฐาน และประเมินข้อความที่อ่านทั้งหมด กระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นในระดับต่างๆ กันขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยของผู้อ่านในข้อความนั้นๆ นักการศึกษาต่างเห็นพ้องต้องกันว่า กระบวนการอ่าน

ประกอบด้วย การรับรู้ การระลึกตัวอักษร และคำ การทำความเข้าใจ ความคิดรวบยอด (concept) ตามภาษาเขียน และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบต่อความรู้ใหม่ และการปรับเปลี่ยนความรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับพื้นความรู้เดิมและประสบการณ์ของผู้อ่าน

สรุปได้ว่า กระบวนการอ่านเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและสาร โดยผ่านกระบวนการคิดตามจุดมุ่งหมายของผู้อ่าน ซึ่งในการปฏิสัมพันธ์นี้ประกอบด้วยการดึงข้อมูล และการตอบสนองแนวความคิด สำหรับการดึงข้อมูลนี้เกี่ยวข้องกับระบบเสียง ความหมาย และไวยากรณ์ของภาษาเขียน นั่นคือความสอดคล้องของเสียง สัญลักษณ์ ความหมายต่างๆ ของคำ และการเรียงลำดับคำในวลีและประโยค ขณะที่อ่านข้อความเหล่านั้นผู้อ่านจะตอบสนองแนวความคิดโดยพยายามทำความเข้าใจและตัดสินใจที่อ่าน ซึ่งในกระบวนการอ่าน ระดับของความหมายและโครงสร้างของเรื่องขึ้นอยู่กับหน้าที่ผู้อ่านเลือกสรรโครงสร้างความรู้เดิมมาใช้ขณะที่อ่าน นักการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับโครงสร้างความรู้เดิมของผู้อ่าน กลวิธีในการอ่าน ความคิดเห็นของตนเอง วัฒนธรรมที่ปรากฏในข้อความที่อ่าน และโครงสร้างที่ใช้ในการเรียบเรียงข้อความของสารที่อ่านได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นว่าความสามารถในการตีความ ขึ้นอยู่กับพื้นความรู้เดิมของผู้อ่านซึ่งจะมีมากน้อยต่างกัน และมีผลทำให้การรับรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อความแตกต่างกันด้วย โดยในการตีความนั้นนักทฤษฎีความรู้เดิมเชื่อว่าเรื่องที่ผู้อ่านรับเข้าไปในสมองจะต้องถูกเก็บรวมอยู่กับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว และลักษณะของโครงสร้างความรู้เดิมนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับโครงสร้างความรู้ใหม่ที่ผู้อ่านรับเข้าไป จากหลักการตีความดังกล่าวนี้ ความเข้าใจในการอ่านที่มีประสิทธิภาพ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความสามารถของผู้อ่านในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสารที่อ่านกับพื้นความรู้เดิมที่มีอยู่นั่นเอง

ดังนั้นแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการตีความในการอ่านจึงมี ๓ รูปแบบ คือ กระบวนการอ่านจากองค์ประกอบย่อยสู่ใจความหลัก (bottom-up process) กระบวนการอ่านจากใจความหลักสู่องค์ประกอบย่อย (top-down process) และ กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (interactive model) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการอ่านจากองค์ประกอบย่อยสู่ใจความหลัก (bottom-up process)

เกิดจากการตีความโดยอาศัยสารในบทอ่าน สารในบทอ่านจึงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการอ่าน จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กระบวนการยัดเนื้อหาในบทอ่านเป็นหลัก (text-based processing) กระบวนการอ่านแบบนี้เป็นการวิเคราะห์จากบทอ่านสู่สมอง หรือเรียกว่าเป็นรูปแบบการผลักดันข้อมูล (data-driven model) ผู้อ่านจะเริ่มจากการเข้าใจ ตัวอักษร คำ ประโยค ไปจนถึงหน่วยของภาษาระดับข้อความ แล้วถอดรหัส (Decode) ข้อความที่อ่านโดยอาศัยความรู้ด้านคำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างประโยค ในการทำให้เกิดความเข้าใจในบทอ่าน (Carrell และ Eisterhold, 1988) ดังนั้นถ้าผู้อ่านไม่สามารถทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน อาจเนื่องมาจากผู้อ่านขาดความรู้ความสามารถในด้านภาษา

๒. กระบวนการอ่านจากใจความหลักสู่องค์ประกอบย่อย (top-down process)

เป็นกระบวนการอ่านที่ยึดพื้นความรู้ของผู้อ่านเป็นหลัก (knowledge-based processing) กระบวนการอ่านแบบนี้เป็นการวิเคราะห์จากสมองสู่บทอ่าน หรือเรียกว่าเป็นรูปแบบการผลักดันความคิด ผู้อ่านจะใช้พื้นความรู้และประสบการณ์เดิม ตลอดจนความรู้รอบตัวในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทอ่านเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความหมายและทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน (Carrell และ Eisterhold, 1988) โดยอาศัยข้อมูลทางภาษา (คำ ประโยค และข้อความ) จากบทอ่านเป็นเพียงองค์ประกอบพื้นฐานในการคาดเดาเรื่องที่อ่านเท่านั้น ซึ่งความหมายที่แท้จริงจะอยู่ที่ตัวผู้อ่าน

จากกระบวนการอ่านจากใจความหลักสู่องค์ประกอบย่อยนี้ ผู้อ่านจะเลือกตัวชี้แนะที่มีประโยชน์ที่สุดที่จำเป็นต่อการคาดเดาเรื่อง ดังนั้นการอ่านคำที่ผิดไปจากเรื่อง (miscues) ไม่ใช่สิ่งแสดงถึงการอ่านที่ด้อยประสิทธิภาพและไม่ได้ทำให้ความหมายของประโยคเสียไป แต่เป็นการแสดงว่าผู้อ่านกำลังทำความเข้าใจสิ่งที่อ่าน อย่างไรก็ตามการอ่านที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่ได้ใช้เฉพาะกระบวนการอ่านจากองค์

ประกอบย่อยสู่ใจความหลัก หรือจากใจความหลักสู่องค์ประกอบย่อยเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่จะต้องใช้ทั้ง ๒ กระบวนการอย่างมีปฏิสัมพันธ์กัน

๓. กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (interactive model)

รูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (interactive approach) ในการอ่านภาษาที่ ๑ เป็นกระบวนการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความรู้ในเรื่องโครงสร้างประโยค (syntactical) ความหมาย (semantic) คำศัพท์ (lexical) และการสะกดคำ (orthographic) มาเป็นตัวทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้อ่าน (reader) กับสาร (text) ที่อ่าน (Rumelhart, 1977) การอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ จึงเป็นพฤติกรรมทางความรู้ความคิดที่เริ่มต้นกระบวนการอ่านด้วยการที่ผู้อ่านใช้โครงสร้างทางความรู้ความคิดในสมอง (cognitive structure) โดยที่ผู้อ่านจะใช้ความรู้ทางภาษาตั้งแต่ตัวอักษร คำ ประโยค ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ ในการวิเคราะห์ ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านก็จะใช้พื้นความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านด้วย ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะของการอ่านแบบนี้เป็นปฏิสัมพันธ์ของความรู้ในตัวผู้อ่าน กับสารกระบวนการอ่านในลักษณะนี้เป็นกระบวนการอ่านที่มีความสอดคล้องกันระหว่างสารกับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่

กล่าวโดยสรุป กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ถือว่าความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และโครงสร้างทางภาษาเป็นปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการอ่าน แต่ความเข้าใจยังขึ้นอยู่กับการที่ผู้อ่านใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมในการตีความหมายของสิ่งที่อ่าน นอกจากนี้การอ่านที่มีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับการใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้ผู้อ่านสามารถค้นหา ประเมิน และเรียบเรียงสารที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากกระบวนการอ่านที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่า พื้นความรู้เดิมมีบทบาทสำคัญต่อความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากรูปแบบของการอ่าน ๒ รูปแบบ ดังนี้คือ

๑. รูปแบบการอ่านทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาในการอ่านภาษาที่หนึ่งของ Goodman (Goodman's psycholinguistic model of reading) หรือเกมการเดาทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (psycholinguistic guessing game)

ลักษณะของการอ่านในรูปแบบนี้ได้อธิบายแนวคิดที่ว่า การอ่านเป็นเกมการเดาทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา กล่าวคือ การอ่านเป็นการสร้างความหมายซึ่งผู้อ่านใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ในกระบวนการอ่าน การสร้างความหมายของผู้อ่านจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการคือผู้อ่านใช้การเดาเรื่อง การจับใจความ การยืนยัน และการแก้ไขตนเองขณะอ่าน หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้อ่านใช้วิธีการเดาหรือตั้งสมมติฐานในการอ่านและตรวจสอบการเดาของตัวเองว่าถูกต้องหรือไม่ หรือจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้อง ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านที่ดีไม่จำเป็นต้องใช้ตัวชี้แนะทั้งหมด ผู้อ่านที่ดีสามารถเดาความหมายในเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง แต่ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านน้อยจำเป็นจะต้องกลับไปอ่านเรื่องซ้ำ และตรวจสอบการเดาเรื่องของตนเองอีก

กระบวนการอ่านในรูปแบบการอ่านทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาในการอ่านภาษาที่หนึ่ง ของ Goodman ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นเริ่มจำตัวอักษร (recognition-initiation) ในขั้นนี้สมองจะต้องจำตัวอักษรในภาษาเขียนให้ได้และเริ่มต้นการอ่าน โดยปกติในการอ่านจะต้องมีขั้นนี้หนึ่งครั้ง ถึงแม้จะมีกิจกรรมอื่นๆ สอดแทรกก็ตาม เช่น การดูภาพประกอบการอ่าน

๒. ขั้นการเดา (prediction) เป็นขั้นที่สมองทำการคาดคะเนและเดา เพื่อหาลำดับความสำคัญของข้อมูลที่ได้รับรู้ ในขั้นนี้ผู้อ่านจะเดาเหตุการณ์ในเรื่องก่อนการอ่าน

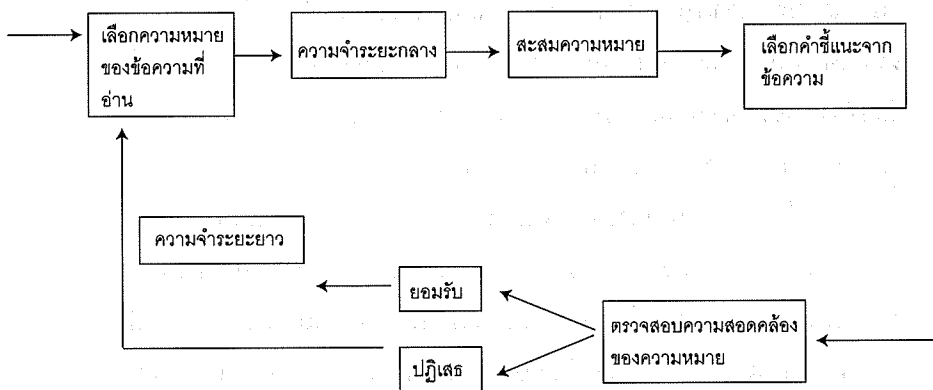
๓. ขั้นการยืนยัน (confirmation) เมื่อสมองเดาเรื่องแล้วจะต้องมีการพิสูจน์การเดาว่าถูกต้องหรือไม่ ในขั้นนี้จะต้องหาข้อมูลมายืนยันหรือปฏิเสธการเดา เพราะฉะนั้นผู้อ่านจะต้องจับความหมายของเรื่องที่อ่านให้ได้

๔. ขั้นการแก้ไข (correction) ในขั้นนี้เมื่อปรากฏว่าสิ่งที่ตนเดาไว้นั้นไม่ถูกต้องหรือไม่ได้รับการยืนยัน สมองก็ต้องเริ่มต้นกระบวนการคิดและจำใหม่ นั่นคือผู้อ่านจะต้องเริ่มต้นกลับไปอ่านบทวนอีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

๕. ขั้นสิ้นสุดการอ่าน (termination) สมองจะยุติการอ่านเมื่อกิจกรรมการอ่านเสร็จสิ้นสมบูรณ์ แต่ผู้อ่านบางคนอาจล้มเลิกการอ่านเพราะไม่สามารถจับใจความของ

เรื่องที่เราอ่านได้ หรือไม่ก็เป็นเพราะเรื่องนั้นไม่น่าสนใจหรือไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายของการอ่าน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอ่านคือการเลือกสรรหรือการทำนายโดยผู้อ่านเลือกคำชี้แนะจากตัวอักษรในข้อความที่เก็บอยู่ในความจำระยะสั้น แล้วผู้อ่านตัดสินใจเลือกความหมายของคำที่อ่านแล้วถ่ายโอนข้อมูลไปยังความจำระยะกลาง จนกระทั่งสะสมความหมายได้เพียงพอ แล้วตรวจสอบความสอดคล้องของความหมาย ถ้าเหมาะสมกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าในด้านความหมายของคำและโครงสร้างประโยค ก็จะยอมรับความหมายและถ่ายโอนไปยังความจำระยะยาว อย่างไรก็ตามถ้าความหมายไม่ตรงกับที่คาดการณ์ไว้ ผู้อ่านจะกลับไปอ่านข้อความเดิมเพื่อเลือกคำชี้แนะต่อไปและดำเนินไปตามขั้นตอนข้างต้น ดังแผนภาพข้างล่างนี้

๒. รูปแบบการอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของ Coady (Coady's model of the ESL reader)

เป็นกระบวนการอ่านอีกรูปแบบหนึ่งที่ยึดตามแนวคิดของกลุ่มภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา และเป็นรูปแบบที่ใช้กับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ ๒ หรือภาษาต่างประเทศ รูปแบบการอ่านในลักษณะนี้ได้อธิบายแนวคิดที่ว่า ความเข้าใจในการอ่านจะเกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ของปัจจัย ๓ ประการคือ ความสามารถในการประมวลข้อมูล (conceptual abilities) กระบวนการในการใช้กลวิธี (process strategies) และพื้นความรู้เดิม (background knowledge) ปัจจัยทั้ง ๓ ประการนี้ มีความสำคัญต่อความเข้าใจในการอ่านเป็นอย่างมาก โดยที่ความสามารถในการประมวลข้อมูล หมายถึงความสามารถทางสติปัญญาทั่วไป ส่วนพื้นความรู้เดิมจะมีผลต่อความเร็วในการอ่าน ผู้ที่มีความบกพร่องทางภาษาสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ หากผู้นั้นมีความสนใจและมีพื้นความรู้เดิมประกอบกัน ก็จะทำให้สามารถเข้าใจเรื่องที่อ่าน และส่งผลให้การอ่านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนกระบวนการในการใช้กลวิธี ประกอบด้วยทักษะย่อยต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงและหน่วยคำ ความหมายของคำศัพท์และบริบท กลวิธีการเรียนรู้รวมทั้งตัวแปรทางด้านจิตวิทยา กระบวนการในการใช้กลวิธีในการอ่านนี้จะเริ่มดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนคือ ผู้อ่านต้องมีทักษะในการอ่าน เริ่มจากกระบวนการอ่านแบบง่ายระดับรูปธรรมไปตามลำดับจนกระทั่งถึงระดับยากซับซ้อนในขั้นนามธรรม ในระยะเริ่มต้นการอ่านผู้อ่านจะเน้นความสำคัญที่ตัวอักษร พยางค์ คำ และประโยค แต่เมื่อผู้อ่านเริ่มพัฒนาความสามารถในการอ่านมากขึ้น กระบวนการนี้จะหมดความสำคัญไป และผู้อ่านจะเปลี่ยนไปใช้กลวิธีขั้นนามธรรมโดยอาศัยบริบท พื้นความรู้เดิม ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่และโครงสร้างของหน่วยภาษาในระดับนี้ผู้อ่านจะรู้จักเลือกใช้กลวิธีการอ่านได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการอ่านของ Coady แสดงให้เห็นว่าผู้อ่านจะต้องเลือกใช้และปรับเปลี่ยนกลวิธีในการอ่านให้เหมาะสมกับรูปแบบของเนื้อหา ระดับความยากของเนื้อหา และจุดประสงค์ในการอ่านแต่ละครั้ง นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นว่าผู้อ่านจำเป็น

ต้องใช้ทั้งความสามารถทางความคิดและพื้นความรู้เดิมเป็นตัวช่วยในการอ่าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดตามทฤษฎีพื้นความรู้เดิม (schema theory)

จากแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการอ่าน สรุปได้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยใช้สารเป็นสื่อกลางในการนำเสนอความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน นอกจากผู้อ่านจะต้องมีความสามารถในการจำและรับรู้สิ่งที่อ่านแล้ว สิ่งที่สำคัญคือความสามารถในการตีความหมาย ซึ่งกระบวนการในการตีความหมายนั้นอาจเป็นลักษณะของกระบวนการตีความจากองค์ประกอบย่อยสู่ใจความหลัก กระบวนการตีความจากใจความหลักสู่องค์ประกอบย่อย หรือใช้ทั้ง ๒ กระบวนการอย่างมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้อ่านในการปรับเปลี่ยนความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่านให้สอดคล้องกับโครงสร้างความรู้เดิมของตนเอง

กระบวนการอ่านในลักษณะดังกล่าวนี้อยู่ภายใต้แนวคิดทฤษฎีพื้นความรู้เดิม (schema theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงวิธีการจัดระเบียบของความรู้ในสมองของเรา รวมถึงวิธีรับเอาความรู้ใหม่เข้าไปรวมกับพื้นความรู้เดิม และวิธีการดัดแปลงปรับปรุงแก้ไขพื้นความรู้เดิมให้เหมาะสม โดยทฤษฎีนี้เสนอแนวความคิดว่าความรู้ที่มีอยู่ในสมองจะถูกจัดระบบเข้าเป็นกลุ่มของโครงสร้างความรู้ที่มีการเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์เกี่ยวกับโลก ความรู้เหล่านี้จะเป็นตัวนำไปสู่การเข้าใจโลก นอกจากนี้ยังทำให้เราสามารถเดาหรือคาดการณ์ในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในบริบทที่กำหนดให้ด้วยประสบการณ์ของเรา ผู้อ่านจะนำความรู้เหล่านี้มาใช้ในการตีความข้อความที่ไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือในเนื้อหา ในทฤษฎีนี้จะให้ความสำคัญกับพื้นความรู้เดิม ซึ่งความเข้าใจในการอ่านที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความสามารถของผู้อ่านในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่อ่านกับพื้นความรู้เดิม ความเข้าใจเพียงแค่ระดับคำ ประโยค หรือเนื้อเรื่องเป็นเพียงความเข้าใจโดยอาศัยความรู้ทางภาษาศาสตร์เท่านั้น แต่การตีความต้องอาศัยการบูรณาการพื้นความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสารที่ปรากฏในบทความ ซึ่งผู้อ่านจะต้องดึงเอาความรู้ทั้งหมดที่ตนเองสะสมไว้จากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งความรู้เหล่านี้อาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ตามทฤษฎีพื้นความรู้เดิม พบ

ว่า ผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่านนั้นต้องใช้กระบวนการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (interactive process) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ทั้งกระบวนการอ่านแบบเน้นความรู้ (knowledge-based process/top-down model) และกระบวนการอ่านแบบเน้นเนื้อหา (text-based process /bottom-up model)

กระบวนการอ่านแบบเน้นความรู้ เกิดจากการคาดเดาลักษณะทั่วไปของสาร โดยอาศัยพื้นความรู้เดิมระดับสูง และค้นหาข้อมูลชี้เฉพาะที่มีลักษณะเหมาะสมกับพื้นความรู้เดิมในระดับที่สูงขึ้นซึ่งเรียกว่าการผลักดันความคิดรวบยอด (conceptually-driven) เพราะฉะนั้นในกระบวนการอ่าน ผู้อ่านใช้กลวิธีการคาดการณ์เนื้อเรื่องที่อ่านได้ด้วยประสบการณ์หรือพื้นความรู้เดิม และตรวจสอบเนื้อเรื่องนั้นเพื่อยืนยันหรือปฏิเสธการคาดเดานั้นๆ

ส่วนกระบวนการอ่านแบบเน้นเนื้อหา เกิดจากการรับข้อมูลเข้าสู่ระบบ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีลักษณะเหมาะสมที่สุดกับพื้นความรู้เดิมระดับล่าง ในพื้นความรู้เดิมนี้มีการเรียงลำดับจากข้อมูลที่มีลักษณะทั่วๆ ไป ไปจนถึงข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะ ในกระบวนการนี้จึงมีการปรับพื้นความรู้เดิมในระดับล่างไปสู่พื้นความรู้เดิมระดับบน จึงเรียกว่าการผลักดันข้อมูล (data-driven) เพราะฉะนั้นผู้อ่านจะใช้ความรู้ทางภาษาศาสตร์ เช่น หน่วยเสียง ตัวอักษร คำ ในการเข้าใจความหมายจากหน่วยที่เล็กที่สุดไปจนถึงหน่วยที่ใหญ่ที่สุด และเปลี่ยนแปลงพื้นความรู้เดิมและการคาดเดาไปตามข้อมูลที่ได้จากการอ่าน

ดังนั้นผู้ที่มีทักษะการอ่านที่ดี สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการอ่านให้เหมาะสมกับสารที่อ่านและสถานการณ์ในการอ่านได้ แต่ผู้ที่ไม่มีความสามารถในการอ่านจะใช้กระบวนการอ่านแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น จึงทำให้มีปัญหาในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ในกระบวนการอ่าน ผู้อ่านอาจประสบความสำเร็จล้มเหลวในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ซึ่งมีสาเหตุมาจากพื้นความรู้เดิม ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ผู้เขียนให้ข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับผู้อ่าน ในการนำพื้นความรู้เดิมมาใช้ในการกระบวนการอ่านแบบเน้นเนื้อหา ซึ่งจัดเป็นความบกพร่องของสารและผู้เขียน

๒. ผู้อ่านไม่มีพื้นความรู้เดิมที่เหมาะสมตามการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้เขียน โดยอาจเป็นลักษณะของความไม่สอดคล้องกันระหว่างพื้นความรู้เดิมของผู้อ่านที่ผู้เขียนคาดว่าจะมี และพื้นความรู้เดิมของผู้อ่านที่มีอยู่จริง ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้อ่านมีพื้นความรู้น้อยกว่าที่ผู้เขียนคาดไว้

ดังนั้นในการประมวลความหมายของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านต้องมีพื้นความรู้เดิมที่เหมาะสม และสามารถนำพื้นความรู้เดิมมาใช้ในการขณะที่อ่านได้ Carrell ได้ให้แนวคิดในเรื่องพื้นความรู้เดิมที่ผู้อ่านนำมาใช้ในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. **พื้นความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา (content schemata)** หมายถึง การที่ผู้อ่านมีพื้นความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาก่อน เป็นพื้นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ในชีวิตของผู้อ่านเอง หรือความรู้รอบตัวของผู้อ่านเป็นตัวกำหนดพื้นความรู้เดิมเชิงเนื้อหา ผู้อ่านแต่ละคนจะมีพื้นความรู้ดังกล่าวนี้แตกต่างกันไป พื้นความรู้ประเภทนี้เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจในการอ่านเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นความรู้เดิมที่สัมพันธ์กับข้อความในเรื่องที่อ่าน และพื้นความรู้ทางวัฒนธรรมซึ่งมีผลทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วยิ่งขึ้น โดยพื้นความรู้เดิมที่สัมพันธ์กับข้อความที่อ่านจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้พื้นความรู้เดิมของผู้อ่านเปรียบเหมือนวัตถุดิบที่ป้อนเข้าสู่สมองของผู้อ่านตั้งแต่เล็กจนโต ประสบการณ์ต่างๆ จะเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ตามวัย ซึ่งในขณะที่ทำการอ่าน ผู้อ่านจะถอดรหัสตัวอักษรบนกระดาษ โดยดึงเอาพื้นความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์มาช่วยตีความหมายของสารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ถ้าสารที่อ่านไม่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่มีอยู่ ผู้อ่านก็มักจะไม่วางใจเรื่องราวที่อ่าน ซึ่งปัญหาดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญ การที่ผู้อ่านมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ทำให้สามารถจดจำข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้มากกว่าคนอื่น ๆ แต่ถ้าผู้อ่านไม่มีพื้นความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือมีแต่น้อยมาก ก็เป็นการยากที่จะเข้าใจหรือจำข้อความที่อ่านได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการอ่านภาษาที่สองหรือภาษาต่าง

ประเทศไม่ได้อยู่ที่การที่ผู้อ่านขาดพื้นฐานความรู้เฉพาะในเรื่องที่อ่านเพียงอย่างเดียว หากเกิดจากการขาดความสามารถในการนำพื้นฐานความรู้เฉพาะด้านมาใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่านด้วย

๒. **พื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับโครงสร้าง (formal schemata)** หมายถึง โครงสร้างของข้อความในลักษณะต่างๆ เช่น ข้อความที่ให้ความรู้เชิงสาธกโวหาร นิทาน นิยาย บทความทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งโครงสร้างของภาษาในแต่ละเรื่องไม่เหมือนกัน ถ้าผู้อ่านมีความรู้สึกไวต่อโครงสร้างของข้อความและนำพื้นฐานความรู้เหล่านั้นมาใช้ในขณะที่อ่าน จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้มากขึ้น พื้นความรู้ประเภทนี้ ก็คือ ความสามารถที่แต่ละบุคคลมีในด้านภาษานั้นเอง ซึ่งผู้อ่านที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียบเรียงเนื้อเรื่องของผู้เขียนย่อมได้เปรียบกว่าผู้อ่านที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ กล่าวคือ ผู้อ่านที่มีพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับการเรียบเรียงเนื้อเรื่องในรูปแบบมาตรฐาน มีแนวโน้มที่จะเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีพื้นฐานความรู้เดิมมีบทบาทที่สำคัญในกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ให้เห็นได้เป็น ๓ ประเด็นหลักคือ ประเด็นแรก พื้นความรู้เดิมช่วยเป็นพื้นฐานในการเติมเต็มความคิดของผู้อ่าน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีงานเขียนใดที่จะอธิบายข้อมูลทุกอย่างได้โดยชัดเจน สมบูรณ์ทั้งหมด พื้นความรู้เดิมที่ผู้อ่านสะสมไว้จะช่วยให้ผู้อ่านตีความหมายได้อย่างต่อเนื่องและสมบูรณ์ โดยการนำเอาสิ่งที่รู้แล้วมาสรุปและอ้างอิงเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ ประเด็นต่อมาพื้นฐานความรู้เดิมช่วยในการควบคุมการตีความของผู้อ่าน ในขณะที่ผู้อ่านพบข้อความที่กำกวม ผู้อ่านจะสามารถตีความข้อความที่กำกวมได้ ถึงแม้ว่าข้อมูลที่มีอยู่ในพื้นฐานความรู้เดิมของตนแตกต่างไปจากความคิดของผู้เขียน ผู้อ่านจะพยายามตีความข้อมูลที่กำกวมนั้นอีกครั้งเพื่อที่จะปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ เมื่อพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่สอดคล้องกับความคิดที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ ผู้อ่านก็จะเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ประเด็นสุดท้าย พื้นความรู้เดิมช่วยสร้างการสื่อสารที่ตรงกันระหว่างข้อมูลที่ผู้อ่านมีอยู่ในสมอง กับสิ่งที่ปรากฏอยู่ในข้อความของผู้เขียน ซึ่งผู้อ่านจะคอยตรวจ

สอบความเข้าใจของตนเองในขณะที่อ่าน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านทราบว่า ตนเองเข้าใจข้อความนั้นหรือไม่ ดังนั้นผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถนำพื้นฐานความรู้เดิมที่เก็บสะสมไว้ในสมอง มาใช้ในการตีความหมายของข้อมูลใหม่ๆ ในกระบวนการอ่านให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่านเพื่อให้เกิดกระบวนการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

บรรณานุกรม

- Carrell, Patricia L. Content and formal schemata in ESL reading. *TESOL Quarterly* 21 (1987) : 468-481.
- Carrell, Patricia L. and Eisterhold, Joan C. Reassessing the Term Interactive. In P. L. Carrell; J. Devine; and D. E. Eskey (eds.), **Interactive Approaches to Second Language Reading**, pp. 56-59. Cambridge : Cambridge University Press, 1988.
- Coady, J. A psycholinguistic model of the ESL reader. In R. Mackay; B. Barhman; and R. R. Jordan (eds.), **Reading in a Second Language**, pp. 5-12. Rowley, Mass : Newbury House, 1979.
- Goodman, Kenneth. What's Whole in Whole Language (Excerpts). In Dorothy Watson and Kenneth Goodman (eds.), **The Whole Language Approach to Reading**, pp. 8-9. Paper presented at the Statewide Conference on Teaching English as a Second Language, 1987.
- Gunderson, Lee. **ESL Literacy Instruction : A Guidebook to Theory and Practice**. New Jersey: Prentice-Hall, 1991.